

Ondertoezichtstelling vindt plaats als er op grond van geweldpleging, misbruik, verwaarlozing of een anderszins slechte thuissituatie een aantoonbaar risico bestaat dat de gezondheid of ontwikkeling van het kind gevaar loopt.

§ 2 Wet op de jeugdzorg

Tove Klackenber

KIND VAN DE REKENING

LITERAIRE THRILLER

Uit het Zweeds

vertaald door Katja Derks

Uitgeverij de Rode Kamer

Oorspronkelijke titel *Påtaglig risk att skada*
Verschenen bij Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm 2002
© Oorspronkelijke tekst Tove Klackenberg 2002
© Nederlandse vertaling Katja Derks en
uitgeverij de Rode Kamer 2010
Redactie Ton Lelieveld
Omslagontwerp Rolf van Kammen
Lay out Rough Design, Haarlem
Druk- en bindwerk Print Support 4U, Meppel
1e druk september 2010
ISBN 978 90 78124 30 6

www.rodekamer.nl

I

HET WAS GÊNANT en het was haar nooit eerder overkomen. In elk geval niet na haar afstuderen toen ze deze goed georganiseerde wereld was binnengetreden. Een wereld waarin je registers bijhield en notities maakte. Waarin voor alle mogelijke scenario's handboeken bestonden. Waarin je hokjes afvinkte en zelf in een hokje moest passen. Svea Lundström Duval had zich er onmiddellijk op haar plek gevoeld. Was als een blok gevallen voor die perfecte organisatie en had zich de geschreven en ongeschreven regels die de werkdag van een Zweedse officier van justitie bepalen meteen eigen gemaakt. Ze had een plaatsje veroverd in een wereld waarin het uit den boze was ergens tien minuten te laat te komen en zeker bij een proces in de arrondissementsrechtbank van Bäckby, een proces dat een week zou duren.

Svea had het voor elkaar gekregen in Bäckby verkeerd te rijden, een plaatsje dat op haar wegenkaart niet groter was dan een speldenknop. Er was een *Storgata*, een *Järnvägsgata*, een warenhuis van *Domus*, een *ICA*-supermarkt, een bankkantoor van *Förenings sparbanken*, de kledingzaak van *Märtas Mode* en in een achterafstraatje een postkantoor. Dan had je het wel zo'n beetje gehad. Het was er zo druk dat op maandagochtend een rij van drie mensen voor de pinautomaat stond, recht tegenover de etalage van de drankwinkel van *Systembolag*, die vol hing met foto's van wijngaarden. Dit had ze allemaal waargenomen tijdens haar zoektocht naar het gebouw van de arrondissementsrechtbank. Ze meende dat het aan de noordkant van Bäckby lag. Inderdaad stond daar, ingeklemd tussen lichtblauwe rijtjeshuizen, een twee verdiepingen tellend wit houten gebouw uit de negentiende eeuw dat zijn waardevaardigheid had weten te behouden, maar tegenwoordig alleen nog werd gebruikt voor plechtige aangelegenheden, zoals de jaarvergadering van de plaatselijke vereniging voor heemkunde. Dat had ze tenminste uit de afgebladderde informatie op het mededelingenbord begrepen.

Haar eerste keer in Bäckby en dan gebeurde dit. Bij een proces dat al ver voor het begon beladen was en bij velen hevige emoties opriep. Ruim twee maanden lang was het uitvoerig in alle media behandeld en tijdens elke koffiepauze en aan iedere keukentafel besproken. Svea was

niet gespannen, maar wel geïrriteerd omdat niet alles volgens plan verliep, omdat de werkelijkheid niet overeenkwam met haar planning.

Uiteindelijk vond ze het gerechtsgebouw aan de zuidkant van Bäckby. Het was een geel gepleisterde schoenendoos die door de bouwer van het pand met vaste hand op een heuvel was gezet. Jaren dertig, gokte ze, terwijl ze haar Volvo naast een heg met ver uitstekende takken wurmde en zich vervolgens op een drafje naar de ingang begaf. Ze verloor twee seconden toen ze voor de fout geparkeerde bestelwagen van het actualiteitenprogramma *TvårsNytt* moest uitwijken, maar won weer tijd door de trap met drie treden tegelijk te nemen.

Ze kon maar uit één zaal kiezen. Ze liep door de lege foyer en bleef even voor de minstens vier meter hoge deuren staan om op adem te komen. Daarna duwde ze met beheerste bewegingen de klink naar beneden, deed de deur open en stapte naar binnen. Het geroezemoes in de zaal verstomde snel, gevolgd door een verbaasde stilte.

De ronde rechtszaal was tot de nok toe gevuld. De bode had extra stoelen aangesleept en stond nog steeds bij een van de zij-ingangen op de uitkijk. Svea negeerde zijn vragende blik, liep in plaats daarvan vlug naar de kant van de rechtszaal waar ze moest zijn en hield stil achter de tafel die bestemd was voor de officier van justitie. Ze zette haar aktetas neer, maakte hem open en pakte het dossier eruit, dat lijvig was maar toch precies in zo'n standaard grijs kartonnen map paste. Vervolgens ging ze op haar stoel zitten en keek rond. De schare in het zwart geklede journalisten uit Stockholm zat dichtbij de uitgang. Per-Evert Olsson van de regionale krant - die zoals hij zelf altijd beweerde recyclebaar was - knikte haar opgewekt toe. Ze meende drie vrouwen in het publiek te herkennen, maar kon ze niet plaatsen. Verder alleen onbekenden, de meesten hadden hun jas nog aan. Wisten ze dan niet dat dit een rechtszaak was die minstens een week zou gaan duren?

'Excuus dat ik zo laat ben.' Ze nam niet de moeite haar vertraging te verklaren. Rechter Lofall aanvaardde haar excuses met een knikje. Svea sloeg het dossier open, richtte haar aandacht op de president van de rechtbank en wachtte. Ze had verhalen over hem gehoord en had een sterke persoonlijkheid verwacht. Deze rechter zag er echter uit als een jochie dat zich had opgedoft voor de begrafenis van een verre tante. Onervaren leek hij en onvolwassen. Het was alsof hij de verkeerde deur

had genomen en op de hoge stoel was geklommen om tot zijn verbazing te ontdekken dat hij degene was die hier de beslissingen nam. Svea had de indruk dat ze onder de hoge mahoniehouten tafel, die in de vorm van een halve cirkel op het podium stond, zijn benen zag bungelen.

Haar indruk van Erik Lofall veranderde zodra hij het woord nam. Hij had de situatie volledig onder controle. Zijn stem was niet bedeesd, maar klonk vriendelijk en vol autoriteit. Goed zo, dacht Svea, daar hebben we behoefte aan.

‘De officier in deze strafzaak, mevrouw Svea Lundström Duval, is nu ook aanwezig’, zei de rechter. ‘De gedaagden zijn Jonas Jacobsson, geboren in 1975, bijgestaan door pro-Deoadvocaat Peter Strömbäck ...’

De rechter gaf de spichtige jongeman links van de advocaat een kort maar vriendelijk knikje. Jonas Jacobsson droeg een oranje T-shirt dat bij de kleur van Strömbäcks stropdas paste. Peter Strömbäck dacht dat de begroeting voor hem was bedoeld en beantwoordde die door nonchalant zijn hand door zijn blonde krullen te halen. Ik durf te wedden dat hij zijn haar verft, dacht Svea.

‘En Jenny Lindgren, geboren in 1979’, vervolgde de rechter, ‘bijgestaan door pro-Deoadvocaat Monika Larsson, die tevens optreedt als gemachtigde.

Jenny Lindgren. Pas 22 jaar en nog maar een kind, dacht Svea. Kauwgom in haar mond en voortdurend friemelend aan de handtas op haar schoot. Naast haar een advocate die niet bepaald enthousiast leek over haar taak.

Jeetje, wat ziet Monika er ongelukkig uit, dacht Svea. Het was een voordeel dat je bijna altijd kon zien wat er in het hoofd van raadvrouw Larsson omging. Bijvoorbeeld toen ze zo-even haar collega Strömbäck begroette. Maar ze moest echt eens naar de kapper. Svea bekeek Monika’s wilde, donkerblonde krullenbos die haar tamelijk vierkante gezicht niet echt flatteerde. Tien jaar ouder dan ik, gokte Svea. Monika Larsson hoeft alleen niet, zoals zijzelf, over drie weken samen met haar moeder haar dertigste verjaardag te vieren. Svea kon nog net een diepe zucht inslikken.

‘Op verzoek van de aanklager zullen we ook drie getuigen horen. Zij worden later deze week opgeroepen.’ De rechter wierp een blik op het tijdschema voor het proces en vervolgde: ‘Verder heeft raadsman

Strömbäck een getuigenverhoor met Inez Antonsson aangevraagd; dat verhoor kan volgens hem telefonisch worden afgenomen aangezien de getuige op leeftijd is en het bezwaarlijk vindt naar de rechtbank te komen. Heeft iemand daar iets op tegen?

Een verhoor met Inez Antonsson? Een nagenoeg dove buurvrouw? Onbegrijpelijk, maar nauwelijks een probleem. Svea schudde haar hoofd.

‘Dan kunnen we dus beginnen.’

Nee! wilde Monika Larsson roepen. Ik heb namelijk nog steeds geen idee wat er precies is gebeurd. Hoe moet ik in vredesnaam iemand vertegenwoordigen die me geen enkele informatie kan of wil geven. Al gaf ze me maar een kruimel, dan kon ik tenminste daar haar verdediging aan ophangen. Jenny Lindgren, mijn cliënte, mijn verantwoordelijkheid, wil over alles praten behalve over die ene dag. Ze kletst over zaken waarvan ik betwijfel of zij ze echt heeft meege maakt, over plaatsen die misschien niet eens bestaan. Ze zeurt over de sociale dienst en over Jonas, zegt dat ze overweegt naar het buitenland te verhuizen en beweert dat ze weer zwanger is. Ze heeft het vaak over de kinderen, maar slechts tussen neus en lippen door, alsof ze in haar geheugen even voorbijflitsen, als dingen die ze niet moet vergeten op te halen uit de speeltuin op de binnenplaats. Af en toe zingt ze voor haar kinderen, maar ze krijgen net zo vaak op hun donder. Ze huilt en krijst, wil vrijgelaten worden, want ze heeft geen idee waarom ze in voorarrest zit. Monika had urenlang in de bedompte bezoekersruimte van de gevangenis gezeten zonder dat Jenny leek te snappen waarom ze was opgesloten, laat staan dat het meisje kon uitleggen wat er die dag in januari was gebeurd.

Monika zuchtte en keek omhoog naar de kompasroos op het plafond. Het had voor haar toch totaal geen zin te weten waar de windstreken lagen terwijl ze geen flauw idee had welke kant ze op moest. Welke kant ze met het proces op moest, natuurlijk.

Een discrete maar mierzoete vleug aftershave irriteerde haar reukorgaan. Peter Strömbäck zat voorovergebogen commentaar te leveren op de ochtendroutine van de officier, en Monika moest zich beheersen om niet te laten blijken dat ze zijn gefluister verstond. Ze wilde niet

met hem samenspannen, niet in deze zaak en vooral niet tegen deze officier van justitie. Monika had niets dan goeds over aanklager Svea Lundström Duval te zeggen.

Ze hadden elkaar voor het eerst in de rechtbank van Västvik ontmoet, in een grote en koude rechtszaal met hoge, smalle ramen. Net als in een kerk, maar dan zonder het geloof. Helemaal vooraan, op een klein podium, hadden de leden van de rechtbank gezeteld, omringd door een verzameling ingelijste oude opperrechters op de linkermuur en een aantal gemeentewapens op de rechter. Monika had als gemachtigde voor de eisende partij naast de aanklager gezeten en vertegenwoordigde een mishandelde vrouw die net zestig was geworden. Tegenover hen had de dader gezeten: haar zoon.

Een donkergrijs mantelpakje en een fantasieloos kapsel hadden niet kunnen verbloemen dat Svea Lindström Duval een schoonheid was. Een schoonheid met een nogal donkere huidskleur. Een bijzonder donkere huidskleur voor een Zweedse officier van justitie. Vergeleken bij haar waren de voormalige opperrechters in hun lijsten aan de muur bleek geworden en hadden verbaasd naar beneden gekeken, de juryleden staarden haar ongegeneerd aan terwijl de rechtbankpresident haar steelse blikken toewierp.

Monika was niet jaloers op het uiterlijk van Svea Lundström Duval, maar beneed haar om haar intelligentie. Svea leek bovendien een aangeboren talent voor het beroep van aanklager te hebben. En hier, in de rechtbank van Bäckby, was Monika haar opponent.